

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“.

Opraviništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodne tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Rusk glas o nas.

Ruske velike novine „St. Peterburgskija Vedomosti“ se v svojem listu od 19. marca v svojej rubriki „Slavjanskoe obozrenije“ tudi nas Slovencev spominjajo ter svojim ruškim čitateljem povedo, kako je naš narod razdrobljen v šest provincij, tako, da moramo povsod „igrati“ žalkuju rol' sredi Nemcev“. Zategadelj da imamo uzroka protiviti se tudi družemu elementu, ki od Adrije sem na nas navaliva, namreč „protidejstvovat' usilivšejsja v' poslelnje godi italjanskoj propagandě v' jugo-zapadnom kraju Avstrii“. Odločao bi Slovincem pomagati bilo, prave „St. P. V.“, le z naravnim zjedinenjem v jedno administrativno skupino ali „tol'ko togda, kogda uničeno budet razdrobljenje Slovencev, i črez sojedinjenje ih v odin nacionalni okrug s svojim upravljenjem“, s čemer bomo proti Italiji „slavjansko-nacionalni bol'verk“.

Oznanjeva ta glas iz jednega najglavnejših peterburgskih organov ruske slovnanljube narodne stranke, porabljamu priliko, da prosimo naše rodoljube, ki so zmožni zato in ki utegnejo, da naj ne čakajo drugih temu naj pridneje nego dozda (zlasti 'zadnje čase) dopisujejo v tuje liste o našem narodnem vprašanji, da svet vedno in vedno zopet zve, da Slovenci smo in kaj da hočemo. Nekdaj, pred nekoliko leti, takó se nam hoče zdeti, bilo je po nam prijaznih novinah precj več o nas Slovincih čitati, prostovoljni domoljubni slovenski poročevalci o naši narodnej stvari so marljiveje dopisovali. Naj to dobro delo zopet povzemó. Zlasti za ruske in druge slavjanske novine naj bi se naši domorodni prostovoljni dopisniki potrudili, kolikor je mo

goče. Mi moramo pozornost bratov na-se obrati kar moremo.

Nesreča szegedinska in Hrvati.

—v. Iz Zagreba 26. marca. [Izv. dop.]

„Szegedin nij bil, ampak še le bode“; — te besede je čuti sedaj iz ust vsacega Magjara, ki v svojej razvajanosti dobro zna, da mora elementarna nesreča, katera je zadela te dni mesto Szegedin, roditi koristni plod za ogersko deželo.

Ker se ravno zdaj nahajajo Magjari na zenitu svoje sreče in veličine, je verjetno, rekel bi gotovo, da se bode mesto Szegedin zopet povzdignilo lepše nego je bilo kedaj preje potopa, da bodo stanja, doslej iz presnega cigla t. j. iz na solcu posušenega in iz zmešanega blata napravljena, v prihodnje iz solidnega materijala sezidana, pa da bodo Magjari razen Budimpešte imeli v kratkem času še v Szegedinu drugo s tujimi troški po evropski urejeno mesto.

Pravo je, da se podpirajo poškodovanci ne samo po državnej oblasti, katera je se svojo nemarnostjo stranom zakrivila katastrofo, ampak tudi po privatnej dobroti, nego, kakor so Magjari in njihovi nemški prijatelji in politični zavezniki nabiro milodarov od Budimpešte do Londona, od Berlina do Pariza in Rima osnovali, pa kako silno bije plat zvona in tolče po velikem bobnu vsa magjarska in nemška žurnalistika, biva jasno, da Magjari nijso zadovoljni, ako bi se ljudem nadomestila le pretrpljena škoda, ampak špekulira se dalje in tako, da bi vsak le kolikaj oškodovani magjarski človek še nekaj dobička imel pri svojej nesreči, pa da bi se tem načinom tudi pri tej priložnosti uresničil pregovor, ki pravi, da nij nesreče brez sreče, samo bi o tem slu-

čaju sreča imela dosti večja biti od nesreče.

— Pa želimo jim srečo Magjarom v tej zadevi, ker je „magjarország“ vendar le „z nami združena posestrima zemlja“ kakor se je naš ban v svojej okrožnici do vseh političkih oblastij izrazil, ko jih je pozval, naj nemudoma nabirajo prineske za magjarske brate, ter jih v Zagreb pošiljajo, odkoder se bodo novci odpremili našim bratom in sestram v Budimpešto. Tako; nesreča je tudi dobra včasih, ker sedaj imajo Hrvati lepo priliko, da dejansko pokažejo svojo simpatijo in svojo ljubezen do magjarskih osemstoletnih bratov. Sicer vendar trobijo Magjari v parlamentu in po žurnalih, da so Hrvati berači, da jih Magjari morajo vzdrževati; itd., pa bi le za silo vzeli tudi milodarov, ako bi jih kaj bilo in tehtnih, od teh beraških ali prosjaških bratov Hrvatov.

No, milodari od te strani bodo letos kaj mršavi; ne toliko zavoljo političnih antipatij proti bratom preko Drave, ker te umolknejo, kjer gre za pomoč nedolžno postradalim ljudem, ampak ker Hrvatska, čeravno nij tako ubožna, kakor so jo Magjari razvpili, zares tui nij tako bogata, kakor je ali bi imela biti Ogarska po trdenji samih Magjarov, a k temu je imela ta siromaška Hrvatska rediti in vzdrževati skozi tri leta bosensko rajo, in ravno zdaj ima podpirati svoje lastne rodne brate stranom sodeželane ob Savi, ki so tudi po letošnjem povodnji strašno trpeli. Ali to nij nikomur na svetu znano; — naša nesreča in pa magjarska, to se ve da nij vse jedno.

Svet ima oči in vidi, ima uho in čuje, ali naše reve in nadloge ne vidi in je ne čuje, često se celo raduje ter si mane roke, ako se zve, da je zadela nesreča katerokoli plemo slovansko, kakor je to nedavno bivalo, ko se je pokazala kuga na Ruskem.

Listek.

Jezikoslovne reči.

Iz Slovenije. — M.

U bomo pisali namestu v.

(Dalje.)

Ugovarjalo se nam bode, da mora vendar kak razloček biti med u in v v slovenščini, ker tudi slovnica tako uči. — Pri besedi „slovnica“ mi hodi na misel dogodjak iz dijaških let. Prijazni čitatelj oprost, da stvar upletam, ki semkaj ne spada. Ustanovili smo si bili, se ve da na skrivnem, svoje društvo, „Vilinkrog“ imenovano. Modro smo sedevali v prijetnem kotu pod Rožnikom in reševali pesni in spise, če jih je kdo kaj „skoval“; 15 nadepolnih glav nas je bilo, s predsednikom in tajnikom itd., vedočih se strogo po parlamentarnem redu. Vsak je čital oddelek svojega spisa in potem smo drugi pravili in

utrjevali svoje mnenje o spisu, ali bo ali ne bo. Samo le grajati ni smel nobeden, za to smo imeli poseben paragraf. Kadar je kdo kako obliko zapisal, ki nij bila v slovnici na prvem mestu, gotovo se je vselej vzdignila večina, rekši: Slovnica tako pravi — razume vaj Janežičeva, druge nismo poznali — in če drugega dokaza nij bilo, „slovnica“ je bila najmočnejši dokaz . . . , stavljen je bil predlog, dán na glasovanje, in — „slovnica“ je zmogla. — To ni nič čudnega. Naš horizont je bil še v povojih, drugih slovanskih slovnice še nismo poznali, na slovensko smo morali v šoli prisegati, kakor na evangelij. O! óne blažene dobe je nekaj časa preteklo, in začeli smo si ogledavati sestav jezikov, ali kakor g. Stritar porogljivo pravi, jeli smo nekateri zahajati na „srenjski pašnik“, kakor „tingtangli“ v prater. To se ve, da smo si morali poprej nekoliko znanja nabrati, kajti brez tega ne more nobeden skozi voz, ki na ta

„pašnik“ drži. Če nímamo druge koristi od tega, saj to imamo, da vémo pisavo presoditi in reči, ta oblika je pravšna, ta pa ne, in če to moremo, nam ne treba „jurare in verba magistri“, kakor morajo dijaki, na šolskih klopih sedeči. Ta razmera — po mojem mnenju — še zdaj vlada na Slovenskem; če hoče kdo kako obliko priporočati, padajo črvice slovnice nanj kakor dež; če pravi drug: to obliko lahko privzamemo, da bi se svojim bratom približali, vsaj za spoznanje, takoj se čuje krik: ne mešati! O slovenščini govoriti ima vsak pravico, kdor koli svoj narodni jezik dobro pozna. Tak pisatelj ne bo skiepaj iz tujih jezikov, kako mora v slovenščini biti, ampak poreče: tako se glasi mej narodom, torej more taka tudi pisava biti. Slovnica mora hraniti narodni jezik, živo besedo naroda, a ne usiljevati nekako zmes iz vseh jezikov nabrano. Kdor pozna narodni jezik, kako se govori po vseh delih Slove-

Če bosenska ali slavonska para doli ob Savi, (katera je tudi potrebna in pričakuje reguliranja, kakor magjarska Tisa) pogiba od glada, nij to nič posebnega, pa zato nij vredno, da bi bobnali po velikem bobnu in zvonili plat zvona nemški in magjarski žurnali, zavoljo uboge pare slovanske, katerej bi rajši denes nego jutri i opravičenje za človeško eksistenco odvzeli, ako bi mogli.

Pri tem stanju stvari naj se magjarski bratje v Szegedinu ne čulijo, ako bodo milodari za „novi in lepši“ Szegedin le kapali iz Hrvatske, a ne curkom tekli iz jedne posestrime zemlje v drugo.

Mi pa smo videli prikazen, kako je nenkrat vsa Evropa po koncu, če se nezgoda pripeti Magjarom in kako apatičen je svet napram nesreči našej. Povodenj, katera je spremenila hiše szegedinske zopet v blato, je sicer nesreča za dotičnike, ali ta nesreča nij dosti, rekel bi, nij čisto nič večja od one, ki je zadela letos slavonsko krajino, kjer prosi 58 tisočev ljudi kruha, pa nemške no vine nijso niti hotele sprejeti v svoje predale oklica, kateri je izdal dotični odbor v Zagrebu, kar vsakako čudno osvetljuje naš položaj napram bratom Magjarom, na katere smo mi tako lepo priklenjeni kot „pars adnexa“.

Razširjenje volilne pravice.

V starem „fortschrittclubu“ državnega zbora je predložil nemško-ustavovorni poslanec Fuchs predlogo zakona, ki smeri na predru-gačenje volilnega reda za državni zbor s tem, da bodo volili tudi oni možje na kmetih, ki le 10 gld. direktnega davka plačujó, in sicer naj bi se § 10 volilnega reda za državni zbor s sledečimi določbami razširil: „Volilne može vsake občine naj bi volili vsi óni občani, ki imajo pravico vsled občnega zakona občnam voliti občinske zastopnike, pa pripadajo 1. v občinah s tremi volilnimi razredi v prvi in drugi volilni razred; 2. v občinah z menj nego tremi volilnimi razredi prvi dve tretjini vseh po znesku letnih direktnih davkov, (pri kojih se pa izvenredne priklade ne računajo) uvrščenih občanov; 3. volijo vsi óni občani, ki na leto najmenj plačajo 10 gld. direktnih davkov (ne vračunajoč izvenredne priklade), ako uže ne pripadajo volilcem pod št. 1 in 2 zaznamovanim; 4. vsi óni ki imajo uže vsled svoje osobne lastnosti, ne ozirajoč se, koliko da davka plačujó, aktivno volilno pravico v občini. — O javnih družbenikih kakenga obrt-

skega podjetja velja določba čl. 4, § 9 tudi za volitve volilnih mož.“ Razen tega pa še predlog Fuchsov sledeče določuje: „Predstoječi zakon dobi veljavo po razpuščenju zdanjega državnega zbora, ter se njega izvrševanje izroči ministru notranjih poslov.“

Malo je sicer, bitko malo, kar se tu zahteva za popravljenje volilnega reda, ali uže to malo bi bilo vsaj nekaj napredka, nekovo razširjenje volilne pravice. Ko bi bili ustavoverci res „liberalni“, ne zahtevali bi le toliko svobode. Tako pa je morda še ta terjatev kak — volilen maneuver.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 27. marca.

V državnem zboru je znani nemški poslanec Schönerer očital 24. t. m. našej vladi, da je državo do roba propada spravila. — Potlej je skušal Schönerer svoj znani „nemški“ veleizdajni izrek, da si avstrijski Nemci žele pod Prusijo priti, nekako omečiti in raztolmačiti.

V seji 26. marca je slovenski poslanec Pfeifer interpeliral finančnega ministra, ali ne misli kakšnih polajšav dati kmetom pri davkovskih izterjevanjih. To interpelacijo prinesemo celo, kakor brž nam dojde stenografski zapisnik.

Državni zbor je v istej seji sklenil debato odpreti o odgovoru ministrovem zavoljo trgovinske pogodbe s Srbijo. Minister Chlumetzky je namreč v seji 24. t. m. dejal, da vlada je vedno poznala važnost trgovine z balkanskimi deželami, zlasti s Srbijo. Ali ker je bilo ministerstvo dalo svojo demisijo, opustile so se obravnave. Zdaj da se je razpravljanje zopet začelo s Srbijo, in vlada upa, da bode Srbija našej monarhiji neko prednostno stanje v trgovini dovolila. O tem torej je debata sklenena. „Prednosti“ so si naši nemško-ustavovorni psovalci Srbije in Črnogore pač malo zaslužili, še menj pa Magjari z zapiranjem Mletiča in družih Srbov, torej bi ne bilo čudo, če dogovori s Srbijo ne bodo tako gladki, kakor bi lahko bili, ko bi bilo več — prijaznosti do Slovanov.

Češke novine nadaljujejo razpravljati vprašanje politične situacije svojega naroda. „Narodni listy“ od vtorka odgovarjajo na zadnjič tudi od nas omenjeni članek „Pol.“, in odbijajo od sebe očitaje, da bi oni pesimizem budili. Oni menijo, da kdor hoče narod učiti, mora mu zmirom resnico govoriti, tudi kadar je neprijetna. „Pokrok“ pa se v smislu „Pol.“ tudi huduje na óne, ki pravijo, da češki narod s pasivnostjo nij ničesa dosegel, da naj se toraj druge taktike poprime.

Hrvatski „Obzor“ javlja, da bode pododbor hrvatske regnikolarne deputacije pi-

smeno dovršil svoje predloge in terjatve do konca aprila, in jih izročil ogerske regnikolarnej deputaciji. Pododbor je sestavljen iz gg. Mrazovića in Miškatovića.

Vsacemu iznememu Slavjanu dobro dene slišati iz Hrvatskega razumne nazore o narodnem jedinstvu s Srbi. Tako piše dalmatinski „Narodni list“ ovako: „Mi smo vazda izpovedali, pak i danas izpovedamo, i unaprijed ćemo izpovedati, uzprkos svim napadanjem, da su Hrvati i Srbi jedan te isti narod, koji ima jedan jezik, jedne običaje, jedne težnje, i valja da ima i jednu budućnost. Povjestnički događaji učinili su da svako od tih jednokrvnih plemena udari svojim političkim pravcem, i tako postase hrvatska kraljevina i srbsko carstvo, koje eto, hvala Bogu, sve to bolje oživljuje u mladim srbskim kneževinam. Dalmacija je po naravi i po povjesti cjelokupni dio kraljevine Hrvatske. Mi težimo da se ta cjelokupnost čim prije ustvari, te je sdruženje Dalmacije sa Hrvatskom prvi i glavni uvjet narodne stranke u Dalmaciji. U svako doba i svakom prigodom narodni zastupnici na dalmatinskom saboru, i sami oni koji su se Srbom zvali za sdruženje s Hrvatskom, radili su i glasovali su, pak se nadamo da će tako i unaprijed.“

Vnanje države.

Iz Peterburga je zvedela „Pol. Corr.“, da rusko-angleški dogovori zaradi ónih naredb, katere se morajo v vzhodnji Rumeliji storiti, kadar Rusi odmarširajo proč, ugodno in dobro napredujejo. Projekt, da bi jedna nevtralna oblast ali več jih zasedlo vzhodno Rumelijo z vojsko, popuščen je popolnem.

Carigradske vesti poročajo, da je francoski poslanik sultanu svetoval, naj ne zaseda Balkana mej Bolgarijo in Rumelijo in naj se odreče pravici imenovanja rumelijskega guvernerja.

Gledé Grške je videti, da Turčija neće odjenjati, temuč se pripravlja na vojsko, če je bo treba. Iz Carigrada se telegrafira v staro „Pr.“ da Turčija zbira v Tesaliji in Epiru 30.000 mož. — Grki bodo čutili, zakaj nijso ob pravem času — s Srbi in Rusi vred segli v ogenj, temuč Angleže poslušali in intrigirali zoper Slované. Kdor družemu jamo koplje, sam vanjo pade.

Tudi v francoskem senatu je predlog stavljen, naj se člen 9 francoske ustave prenaredi, kateri določuje, da narodni parlament zboruje v Versaillesu in ne v Parizu. Mogoče je, da se vsled tega zbornica res preseli kmalu v Pariz, od koder je bila „pregnana“ vsled komunskega vstanka in preradikalnosti pariškega prebivalstva.

Iz Berlina zopet dohajajo glasi, da se bode nemška vlada z Rimom t. j. s papežem pomirila in naredila nekakov „modus vivendi.“ Razprave so v tem oziru zopet živjše. Nemčija na vseh straneh kapitulira.

nije, ta bode jezik dobro pisal. Večno hvalo bi si zaslužil, kdor bi pri nas ljuliko potrgal iz slovstva in pisave, po načinu, kakor je to storil neumrljivi Vuk. Karadžića nam je treba, potem bomo imeli slovnico, koje oblike bodo vsakemu svete, ker narodne. Lahko je razumevati, zakaj se jezikoslovni učitelji tako trdovratno ustavljajo vsaki premembi in popravi kake oblike in torej samemu razvitju jezikovemu: kakor so znali pred 50 leti, tako predavajo črez 50 let, in tako mora biti, ker vajeni so le ukazovati, drugi pa, ki se težavno uzdržujejo nad površino sklanjatve in spregatve, trobijo za njimi, in tako dobimo celi zarod starokopitnih Slovencev. Koliko slovnice smo uže imeli! Od glasovitega bosaka avguštinca, otca Marka Pohlina pa do Janežića. Ta je kako bedastočo iznašel, óni pa dlako cepil na jezikovem tnalu. Otec Marko je pokazal, da slovenščina ima člen po izgledu nemščine, in še prav vesel je bil, da

ga ima; Metelko je iznašel, kar je negde videl, da v slovenščini je razlika mej predlogoma *u* in *v*, razumevaj pri glagolih s tema predlogoma zloženimi. Le Metelkovo razločevanje, ki ga je slovenščini — brez potrebe in zoper vlastitost naščine — oktroiral, je nekoje slovnicearje stranpotice zavedlo. Poprej se o tem razločevanju, ki je protivno duhu slovenščine, niti otcu Marku sanjalo ni; in če je Metelko kaj tacega Slovencem „odkril“, je ravno tako bedastočo učinil, kakor otec Marko, ki je za ugled skoval na svojo roko klasični hexameter: piščeta, purmani, race, koštruni, teleta. Iz tega se pa vsaj to učimo, da tedanji ljudje so gledé slovenščine res teleta bili, in za take „Slovence“ je bil otec Marko v resnici — „veljavni gramatik“. Ker je Metelkova slovnica bolj z učenostnim aparatom opravljena, nekaterim bistri videmlje, da jim je res vse zlato, kar se sveti.

Pokazati hočemo na kratko, in sicer z

razlogi iz pameti vzetimi, da tako razločevanje je pri nas, v slovenščini, popolnoma neopravičeno: 1. ker je brez pomena. Metelko (gl. str. 144—145) pravi, toda ne določno, da tiste besede se v slovenščini pišejo s predlogom *v*, ki so v nemščini sestavljene s predtklino *ein*, vse druge besede pa s predlogom *u*. Ničnost tacega trjenja bode vsakdo izpoznal, ako navedemo nekoliko primerov. Če po Metelku pomeni vtakniti *einstecken*, povejte nam, kaj pomeni pa *utakniti*? Nekaj mora pomeniti, in sicer nekaj družega, kajti Metelko in njegovi pristaši trdijo, da je razlika. Če pomeni vročiti *einhängen*, kaj bode pomenilo po tem načelu uročiti? Ako je vtisniti *eindrücken*, kaj pa *utisniti*? Ravno taka je z glagolom *vpeljati einführen* in z vsemi drugimi besedami. Slovenski jezik, kakor ga nepokvarjen narod naš govori, ne pozna nikake razlike. Kadar je treba razlike, tedaj si narodni govor sam pomaga, toda ne s

Iz *Afganistana* se poroča, da Jakob kan svoje glavno mesto Kabul utrjuje in se pripravlja Angleže dobro sprejeti z več nego 40.000 afganskimi vojaki, ki so v utrjenem taboru pred Kabulom. Revni ljudje morajo to mesto zapuščati, da jih mej obleganjem ne bode treba rediti.

V angleškeji zgórenjei zbornici je v seji 26. marca grajal Land s downe politiko vlade, ki je v južnei *Afriki* vojsko razpalila s tem, da je kralja Cetewayo dražila in na boj izpozvala. Ali zgórenja zbornica je na zadnje zavrgla grajo v Zuluskem vprašanji s 156 proti 61. glasi

Dopisi.

Od Kolpe 23. marca [Izviren dop.]

Št. 67 „Slovenskega Naroda“ prinaša notico, da je semenj v Metliki dné 26. t. m. zarad živinske kuge na Hrvatskem prepovedan. Kdor ne vé, kaj je kordon, pride le naj sem. Po danu in po noči stojiš na straži, tvoje silno delo pa čaka, in ako imaš kaj kupljenega na Hrvatskem ali v vojnej krajini ne smeš z voliponj, konja pa ne izposodiš za noben denar. Tako ti stoji totran Kolpe neobdelana njiva, tako če imaš onstran Kolpe ali meje vinograd — nenastavljena trta. Da ti srce v žalosti ne utone dobiš pismo, in v nemškem jeziku, da si padel židovskemu oderuhu v železa. Hudo zadet zdihneš in porečeš: Semenj je tñ, prodam kar utrpim in plačam!

To zadnjo nado ti je pa odnesla novica, da semnja ne bode. — Živi človek, ako moreš! — Tada zarad kuge semnja ne bo. Pri nas nikjer kuge nij, na Hrvatskem je bila v Hernetiču kuga, ali v Karlovcu dobro uro od tam je bil v petek 21. t. m. semenj, jako mnogobrojno obiskan od ljudstva hrvatskega in našega, in kupčevalo se je z vsem, samo z rogatim blagom, in kar je z njim zabranjeno, ne. Ali tega metliško mesto ne vé? Ali nema Metlika zdaj zastopa? Slišal sem, da metliški župan Hes v enomer rekurira, mar se je uže naveličal rekurzov, ali pa misli, da ker se z rekurzi noben „ordenček“ ne doseže, mu ga prinese drug način? Ali je pa šel prašat metliške kramarje, kaj mu je storiti? No, saj jih je dosta v odboru, ki rajši sami prodavajo, čemu bi s tujci korist delili? Metličani, Metličani, vidite zdaj vašo modro volitev! Pamet, pamet, pa ne „gulaž“. — Mar mislite, da se je treba z visoko vlado precej prepirati? O ne, sestavi se prav pristojno predstavka, katera se temeljito obrazložena na uvažanje predloži. Za zdaj je prepozno, semnja ne bo,

ali slabi nasledki nastopijo; tisti, ki so mislili kaj prodati ali skupiti, da bodo davek ali drugi dolg plačali očitno so na škodi. Zberite se možje in svetujte občinam, naj vendar za polajšanja prosijo, saj prošnja nij prepovedana, prepovedan je le — semenj!

Iz Trsta 26. marca. [Izviren dopis.]

Ravno zarad tega, ker bodo okoliški poslanci večino odločevali, in ker so Italijani v tretjem mestnem razredu propali, — agitirajo zdaj na vse kriplje tudi po naši okolici, da bi Slovence prevarili, pregovorili in prestrašili za svoje kandidate. Zlasti nekovega inženirja Buzzija silno ponujajo laški magistratovi privrženci okoličanom v IV. okoliškem razredu. A ta Buzzij je Italijan z dušo in telesom. Pisec tega je svoje znanke uže pregovoril, naj ga ne volijo, a opozorujem vse druge zavedne Slovence in Avstrijce, ki imajo zvezo z okolico, naj nikar zaupaje v kako „gotovo“ zmago ne sedé le doma, in roke križem, pa jezik za zobmi držé. Treba je nam patrijotično dolžnost storiti, mej naše ljudi iti, pa slovanske resnici moško pravdo dajati!

Z Dunaja 24. marca. [Izv. dopis.]

Ako so za avstrijsko ljudsko šolstvo bili kdaj zlati časi, tako so ti gotovo uže minoli, kajti pospešitelji novih šolskih naprav komandirajo zdaj: nazaj! Ta komando smo čuli iz ust moža, ki vodi zdaj avstrijsko šolstvo, t. j. sekcijski šef v naučnem ministerstvu, g. Herrmann. V državnem zboru je pri debati o potnih stroških šolskih svetovalcev pravil, da začčenja vlada pri vseh oddelkih šolstva štediti. Učiteljska pripravnišča so začeli posebno skrčevati, kandidatom se daje manjši stipendij, za učna sredstva se jim manjše svote dovoljujejo, in dela se na to, da bi se več učiteljišč zopet odpravilo, kakor se je to uže z žensko pripravnico v Celovcu zgodilo. Kakor sem vnet za ljudsko omiko, kakor želim obilo šol in učiteljev, toda pravih učiteljev, tako se pa vendar s tem ujemam, da se nekateri ženski zavodi te vrste odpravijo, kajti res veliko stanejo, a narodu, posebno pa slovenskemu narodu presneto malo koristijo. Do zdaj so jemali vsakršno mestno dekle v učiteljišče; če je še tako slaba na duhu in na telesu bila, sprejeta je bila začetkoma v pripravnico, kjer je dobila stipendij, kar jo je največ v šolo mikalo, in tukaj si je s prav majhenim učenjem, največ pa s svojo žensko prikupljivostjo ali mehkužnostjo pridobila — kakovo učiteljsko spričevalo. Pride

tako mestno dekle na kmete? Ali more to po 100 kmetskijh, živih otrok, deklic in fantov z vspehom podučevati? Ali more potrebno eneržijo razvijati? Ali more sem ter tja tudi mej odrasle ljudi stopiti, in pregovoriti tu podučevalno besedo? Še več uzrokov bi lahko navedel zoper to, da se mlado, mestno dekle na kmete daje; ali nečem. Navedem še samo to, kar sem od več stranij iz domovine izvedel, da te revice ženske učiteljskega stanu mej Slovenci tudi nemškutarijo razširjujejo. Če je le jeden otrok v šoli, ki nemški za silo zna, uže se z njim po nemški pogovarja, in mu daje ravno radi tega prednost, ker je nemško-gospodskega stanu. Razen tega pa te novošegne učiteljice le nemščino hvalijo, le nemške časopise in knjige čitajo (če sploh kaj čitajo).

Domače stvari.

— (Diploma ljubljanskega častnega meščanstva za fcm. Filipovića) je bila — kakor v uradnem listu čitamo — predvčerašnjem odposlana v Prago, kjer je zdaj Filipović, deželni komandujoči na Češkem. Envelopo je naredil knjigovez Eisert. Podpisali so diplomu župan, dr. Schrey pa dr. Kaltenegger. Od narodne manjšine, iz katere je vendar izšel nasvet, Filipovića s častnim meščanstvom odlikovati kot zmagovitega avstrijskega generala in Slovana — nij bil nihče poklican za podpis, kar bi se bilo menda vendar spodobilo morda, ka-li? Saj imajo narodnjaki v zboru polno tretjino. Da podpiše diplomu župan, to se samo ob sebi razume. Ali zakaj ravno še dr. Schrey in še dr. Kaltenegger? Pač ne zato, ker spadata oba mej vodje ónega nemško-političnega konstitucionalnega društva v Ljubljani, katero je ónkrat v svojem znanem zboru v kazini javno izreklo svojo grajo („missbilligung“) vladi in ministerstvu zarad okupacije Bosne, katero je baš general Filipović izvršil in zarad česar mu je narodni mestni odbornik g. Regali nasvetoval dati ljubljansko častno meščanstvo? Ali mar je g. župan mislil, da zarad tega morata baš le bratca in tovariša nemškovalca Dežmanova podpisati diplomu, ker je Dežman — v naglosti svojega nemškutarskega instinkta govoril zoper Regalijev predlog, to je zoper nujnost Filipovičevega odlikovanja?

črkama v in u, kojih narodna usta ne razločujejo. Ako je treba izraziti pojem: zählend einbeziehen (všteti) in ga razlikovati od pojema zählend irren (ušteti) se vselej gori ušteti se. Ta dodatek se jasno kaže, da narod ne dela nikake razlike mej všteti in ušteti, in če narod ne dela razlike, ker je ne pozna, tudi slovnica nema do tacega početja nikake pravice, kajti slovnica je za narod, a ne narod za slovnico. Pri nekaterih besedah je res videti neka različnost na pr. vbiti einschlagen in ubiti erschlagen, toda ta razlika je le videti, je samo dozdevna, je le na papirji, v slovnici, — v resnici, v življenji, v narodu pa je nikjer ni; v takih primerih se nikdar ne govori: kol sem v zemljo vbil, ampak vselej dosledno zabil; hajduk je devo upeljal, ampak odpeljal.

Da mej našo pisavo uliti in eliti ni nikake razlike, pričajo tudi odlični slovenski pisatelji, ki vedó kako pišejo in zakaj tako pi-

šejo. Ravno v „letopisu“ „slov. Matice“ za l. 1878 piše g. Navratil, kojemu se gledé pisave ne more kaj očitati, in o kojem moramo misliti, da mu je dobro poznato óno jezikoslovno razlikovanje v Metelkovi in Janežičevi slovnici, ravno ta zavedni pisatelj rabi glagol upeljati v pomenu einführen, česar bi ne bil nikakor storil, ko bi bil menil, da s tem jeziku silo dela. Da, tako razločevanje jeziku slovenskemu silo dela!

2. To razločevanje ni naše gore list, ker je uzeto iz drugih jezikov; zakaj, ko bi bilo to razločevanje vlastitost našega jezika, davno že bi bila ona razvidna v Trubarju in Dalmatinu in drugih prvodobnih novo slovenskih pisateljih. Ali ta dva pisatelja o tej razliki nesta vedela ničesar, in narod naš, kakor takrat, tudi dandenes nič ne ve o njej. Metelko nam je to razliko „odkril“, kakor Pohlil svoj „areč“. Pa tudi v družih jezicih ta razlika ni tako silno potrebna — kajti tudi

drugi jeziki morajo trpeti po prebistroumnihi slovniciarjih, — je v slovenščini kakor tuja rastika, ki mej narodom ne požene korenin. Ni vse, kar imajo drugi narodi, tudi nam prikladno. Ne bodimo podobni otrokom, ki hočejo vse imeti, kar vidijo pri odraslih ljudeh, najrajše to, kar jim je najmanj primerno. („Zvon“ 1876, 319).

3. Tako razlikovanje kod nas je nenaravno. Po tem, kar je bilo rečenega, moral bi vsak kmet, vsak šolar, sploh vsakdo, najpoprej znati nemški jezik, da bode vedel, kdej mu je zapisati ustanoviti in vstanoviti. Vselej bo moral najprej misliti na nemško besedo, ali ima ta glagol prefiks ein ali ga nema, p. einfangen, potem bo še le vedel, da ima zapisati vloviti. Kaj tako nenaravnega, protivnega razvoju jezika, je možno samo u nas, rojenih pod nemškim Bogom, po „kranjsko“ moljenim.

(Dalje prih.)

— (Tržaške volitve) za I. mestni razred se vrše danes v petek 28. marca od 9. ure zjutraj do 1. popoldne v veliki sobani mestne hiše svetovalnice.

— (Cesarjev dar.) Občina Ustje je dobila od cesarja 200 gold. za podporo zidanja šolskega poslopja.

— (V Kranji) je izvoljen od občinskega odbora poseben odsek za priredbo praznovanja srebrne cesarjeve poroke. Prej tist večer bode v čitalnici veselica, na dan praznika pa v kazini banket.

— (Konfiskacija.) Tukajšnji list „Slovenec“ je bil v soboto konfisciran zaradi članka, ki polemizira zoper oni, od nas uže omenjeni psovalni dopis stare „Presse“ o pánanju našega slovenskega narodnega gibanja, kateri dopis je bil tudi organ tukajšnjih nemškutarjev ponatisnil.

— (Preklic „Tagblattov.“) Tukajšnji organ naših nemškutarjev je denunciral ude sodnije vrhniške, da so za narodne kandidate agitirali. V zadnjem listu (v sredo) je pa prisiljen prinesiti uradno popravo, podpisano od c. kr. okrajega sodnika g. Pleška, da je dotični njegov dopis popolnem neresničen.

— (Volovski in oslovski tat.) Janez Tavčar; imenovan Markovčič iz Dan pri Sežani, 41 let star oženjen kmet je v družbi z Janezom Petelnom ukradel lansko jesen v Danah kmetu Mihlavcu par volov, vrednih 240 gld. iz zaprtega hleva po noči. Drug dan je Petelin te voli prodal za 220 gld. Ta Petelin je bil pa malo prej tudi necega osla v Rifenbergu iz hleva ukrad. Obsojena sta bila 25. t. m. oba pred tržaško sodnijo vsak na poltretje leto teške ječe.

— (Čudna „pomota“ ljubljanskega uradnega časnikarja.) Mi slovenski novinarji moramo cel list, t. j. mi vsak dan 6 do 7 pisanih pol napisati, torej je nam gotovo menj zamere, če nam v naglici dela kaka napaka uide, ali tiskovna ali „lapsus pennae“, kakor če nemškim oficijoznim časnikom, kakor na pr. „Laibacher Ztg.-i“, ki skoro vse se škarijami izstriže, in k večjemu kako lokalno notico, in vsak dan kaka dva telegrama s peresom rediguje. Ali kar se je „Laibacheričnemu“ oficijozu predvčeranjem primerilo, to je uže več nego malo čudno, ker dokazuje, da mož jako — malo bere novin, sicer bi mu bila neverjetnost njegovega poročila, da je namreč naš cesar na Angleško prišel in od angleškega prestola naslednika pozdravljen bil, vsaj toliko v oči pala, kakor je nam in večini ljubljanskega občinstva, ko smo jo uže črno na belem v c. kr. oficijalnej „L. Ztg.“ brali, a vendar ne verjeli in mi n. pr. včeraj popolnem ignorirali, ker nismo poprej nikoli in nikjer v družih listih kaj podobnega brali, a toliko vendar vsak žurnalist in paznejši časniški bralec vé, da vladarji ne potujejo v tuje države kar tako, kakor se klobuk s kluke sname. „Laibacher Zeitung“ izgovarjanje, kako je zmota nastala iz besede „Kaiserin“, se bere kaj — naivno. Čudno je tudi, da se našemu nemškemu oficijozu tak kozel prigodi — baš pri poročanju o Nj. Velikanstvu, kjer bi po svojem poklici še posebno paziti imel, kar bi bilo zanj gotovo bolj hvalevredno, nego da pazi, kje bi se dalo kaj nemškega iztrčiti, kar Slovane zbóde, ali ignorirati, kar govori Slovanom na korist.

Izdatelj in urednik Josip Jurčič.

— (O kupovanju oljnatih slik.) Piše se nam od tod: Potujoči kupčevalec ne da kmalu miru; ponuja svojo stvar in svoje blagó tolikanj ter je hvali, da mu človek mora ali verjeti, ali pa se smijati njegovej silnosti; v prvem slučaju, če se daš od njega oslepiniti, uvidiš kmalu, da si mačko v žakiji kupil, žal ti je za proč vržene novce — ali nazaj jih ne moreš več dobiti. Posebno velja to o prodajalcih z oljnatimi slikami; silil in vsiljeval ti jih bode na vsak način, in če je prodajalec možno da prav žid, ponujal ti bode najsvetejše krščanske slike — slabo delo za drag denar. Mi tedaj varujemo le občinstvo, ako svarimo, naj se ogiblje takih prodajalcev z oljnatimi slikami, naj jim ne gre nikdo na limanice. A kdor želi take slike kupiti, naj jih kupi pri g. Franc Kollmanu, ki ima svojo prodajalnico na velikem trgu v Ljubljani. G. Kollman tudi prevzema naročila podob za altarje, križevih potov in družih oljnatih slik, vse po jako nizkih cenah, točno ustrezajoč svojim naročnikom.

Razne vesti.

* (Žrtva rumunskih razbojnikov.) Znano je našim bralcem, da je bil pred nekaj meseci italijanski diplomatski agent, polkovnik Gola, ki je skozi Rumunijo šel v Bolgarijo, kar na naglo izginil in nij se vedelo, kam je prešel. Zdaj časniki poročajo, da so ljudje njegovo mrtvo truplo iz reke Dunava izvlekli, zvezano na rokah in nogah. Nesrečni oficir je imel soboj več 1000 frankov v zlatu, zato je skoro gotovo, da so ga (najbrž rumunski) razbojniki mej potom napali in mu vzešli denar tudi življenje vzeli.

* (Marca meseca zmrznila.) Tudi pri nas smo imeli zadnje dneve deževno in poлег tega precej hladno vreme. Drugod pa je sneg šel in je bil mraz še hujši. Z Dunaja poročajo, da je zadnje nedeljo večer zapal sneg, in da je bil tak mraz po noči, da so našli na polji v dunajskem okraji Favoriten neko 45 let staro udovo mrtvo — zmrzneno.

* (Potres.) Angleške novine poročajo iz severne Perzije, da je bil tam 22. in 23. marca tak hud potres, da sta bili 2 vasi popolnem razdejani, in več krajev je močno poškodovanih. Nič menj, nego 1100 ljudi je konec storilo.

* (Edisonov telefon.) Pred nekoliko dnevi je razglašena nova iznajdba Angleža Edisona, namreč tak telefon, ki govorne besede ali zvuke nosi tako daleč kakor se hoče in sicer v prvotnej moči glasú.

* (Hrvatska opera na Dunaji.) Intendancija zagrebske opere je dobila iz Dunaja ponudbo, naj ob priliki cesarjeve srebrne poroke napravi na Dunaji hrvatske predstave. Intendancija je ta predlog sprejela, in določila, da se bosti na Dunaji igrali Zajčevi operi: „Lizinka“ in „Zrinjski“. Udje hrvatske opere ostanejo mesec dnij na Dunaju.

Listneca opravištvá: G. A. P. v Trstu. Ona 2 gld. smo od J. G. prejeli. — G. J. Č. v Šmartnem. Sedaj je v redu, plačano imate do 31. marca t. l.; od danes gre pod vašim naslovom.

Umrli v Ljubljani.

22. marca: Marija Malič, dete črevljarja, 7 m., v rožnih ulicah št. 31, vsled hripe.
23. marca: Leopold Vagaja, dete hišnega posestnika, 3 1/2 l., na sv. Petra cesti št. 10, vsled sušice.

Tuji.

27. marca:

Pri Slonu: Arnberg iz Trsta. — Dochnel iz Dunaja. — Lach iz Radovljice. — Ekert iz Dunaja. — Holl iz Gradca.

Pri Maliču: Herzl iz Dunaja. — Kn 1 iz Hamburga. — Schweizer, Kraul iz Dunaja.

Pri bavarskem dvoru: Menin, Viani iz Pulja.

25. marca: Marija Urašen, delavka v fabriki, 19 l., na poljanskej cesti št. 64, vsled tuberkuloze.

V vojaške bolnici:

11. marca: Matija Poženu, lovec 19. lov. bat. vsled vnetice možjanske kožice.

17. marca: Franc Celšnik, vojak 47. pešk. po. ka, vsled bolezní na jetrah.

Poslano.

V št. 49 „Slov. Naroda“ bere se v dopisu iz Bele Krajine. „Prvo napitnico napil je g. Ogrinec — nekaj slovenski pisatelj — iz Metlike v — nemškem (!) jeziku — odzdrav pa je bil slovenski „živio“. Veste kaj, bodi si kakor hoče, v Sgmiču, v društvu, kjer je dovolj kmetskega ljudstva — pa nemško napitnico — to je pa vendar malo preveč itd.“

Temu pa nij tako. Res je le, da je gosp. Eduard Kuralt kot predsednik krajnega šolskega sveta Semiškega in kot aranžer zabave prišle povabljen goste prvi in sicer v nemškem jeziku pozdravil, v tem jeziku štel si je g. Ogrinec v dolžnost tudi njemu odzdraviti. Ko bi bil g. Ed. Kuralt svoj pozdrav intoniral slovenski, g. Ogrinec morda nebi bil uzroka imel govoriti nemški. S tem odpade vsak turški strah, ostane le dobri namen v prid Semiške šolski mladini, in čisto nerazumljivo je, kako mava dopisnik „strah“ in „nemški jezik“ v zvezo staviti. Nemško napitnico so sicer vsi nazoči razumeli.

Zarad resnice izjavlja predstojatelj

(104) Lavoslav Gangl.

V Metliki 24. marca 1879.

Dunajska borza 27. marca.

(Izvirno telegrafsko poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovih . . .	64 gld. 30 kr.
Enotni drž. dolg v srebru . . .	64 „ 60 „
Zlata renta . . .	76 „ 75 „
1860 drž. posojilo . . .	117 „ 40 „
Akcije narodne banke . . .	807 „ — „
Kreditne akcije . . .	241 „ 40 „
London . . .	117 „ — „
Srebro . . .	— „ — „
Napol. . .	9 „ 31 1/2 „
C. kr. cekini . . .	5 „ 53 „
Državne marke . . .	57 „ 45 „

Tržne cene

v Ljubljani 26. marca t. l.

Pšenica hektoliter 6 gld. 71 kr.; — rož 4 gld. 39 kr.; — ječmen 4 gld. 39 kr.; — oves 2 gld. 76 kr.; — ajda 4 gld. 39 kr.; — prosó 4 gld. 55 kr.; — koruza 4 gld. 40 kr.; krompir 100 kilogramov 2 gld. 85 kr.; — fiol hektoliter 7 gl. — kr.; masla kilogram — gl. 90 kr.; — mast — gld. 76 kr.; — špeh tršen — gl. 50 kr.; — špeh povožen — gl. 70 kr.; — jajce po 1 1/2 kr.; — mleka liter 8 kr.; — govednine kilogram 54 kr.; — telečnine 54 kr.; — svinjsko meso 48 kr.; — sosa 100 kilogramov 1 gld. 87 kr.; — slame 1 gold. 51 kr.; — drva trda 4 kv. metrov 7 gold — kr.; — mehka 5 gld. — kr.

Bilježnišk sestavitelj,

izurjen tudi v vseh pravnih poslovi, se ponuja g. bilježnikom ali odvetnikom. Dopise sprejme administracija „Slov. Naroda“ pod črko M. M. (99—2)

WASSERDICHTER
ZELTSTOPPER
REGENMÄNTEL
DECKTÜCHER
empfehl
die
Wienerberg-Landgut-Fabrikniederlage
M. J. SINGER & SÖHNE WIEN.

Solide Firmen als Vertreter erwünscht.

V „Narodnej tiskarni“ v Ljubljani je izšlo in se dobiva:

Trije javni govori.

Govorili prof. Fr. Šuklje, Iv. Tavčar in prof. Fr. Wiethaler v Ljubljanski čitalnici.
8° 9 pol. Cena 30 kr.

Zadnja dražba.

V prihodnjo soboto 29., in po potrebi 31. t. m., se bode ostalo blago Andrej Schreyerjeve konkurzne mase: debelo železo po kosih, ulite peči, deli za železna ognjišča, grebeni, tečaji in žage za mline, železni križi za gomile, teže za ure, coklje, krampi, železni drat, pakfong in alpaka-kositar, in druga železna drobnjava, ter še nekaj ostalega galanterijskega blagá na očitnej dražbi za vsako ceno prodajalo. K udeležbi vabi (103)

opravištvó Andrej Schreyerjeve konkurzne mase.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.